

О.С. Телстов, д-р екон. наук, проф. (*СумДУ, Суми*)

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО СВИТОГЛЯДУ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

У нормативних документах Міністерства освіти і науки України зазначено, що викладач має право під час аудиторних занять приділяти 5–7 хвилин виховній роботі з формування світогляду та стійких громадянських принципів майбутніх фахівців. Це бажано робити й тому, що останнім часом роль дисциплін гуманітарного циклу все зменшується, колишніх політичних годин вже давно не існує, студенти практично не дивляться й не слухають новини по каналах телебачення, все більше і більше довіряючи інтернет-повідомленням, соціальним мережам тощо. Ще краще, коли виховні, соціальні, політичні моменти якимсь чином пов'язані з дисципліною, яку викладає той чи інший викладач. Безумовно, фундаментальні предмети (математика, фізика, хімія, біологія) важче поєднувати з сьогоденними проблемами й викликами, що стоять перед людиною, ніж ті, що пов'язані з економікою, юриспруденцією, філологією, медициною тощо.

Одними з найсприятливіших для такої роботи дисциплін є маркетинг, логістика, реклама, паблік рилейшнз, соціологія, психологія та ін. Підкріпимо наші гіпотези прикладами з останніх президентських виборів. Так, термінологія маркетингових досліджень – опитування, вибірка, репрезентативність результатів, респондент, похибка – використовується й у соціології та політології й легко сприймається студентами як підтвердження запропонованого їм лекційного матеріалу. Наприклад, популярне в ЗМІ твердження: «Я не вірю ні в які рейтинги» легко спростовують результати таблиці. З таблиці видно, що якщо до попередніх результатів додати чи відняти 3% стандартної похибки, результати всіх кандидатів знаходимуться в межах середньопрогнозованих, що спростовує думки політиків, політологів, політтехнологів щодо недовіри до результатів опитувань. Студенти наочно бачать ефективність аналогічних у маркетингу та соціології інструментів проведення досліджень.

Так само на прикладі створення закордонних виборчих дільниць можна оцінити відповідність попиту та пропозиції на запропонований продукт. Не братимемо до уваги ринок Росії, де було заборонено відкриття хоч однієї дільниці, що є моделлю втрати 10 мільярдного (у дол. США) ринку споживачів українських товарів, який нам не дали опанувати.

**Рейтинги та результати 1-го туру виборів
президента України від 31 березня 2019 року**

Найменування показника	Середній відсоток першої п'ятірки кандидатів у президенти				
	Зеленський	Порошенко	Тимошенко	Бойко	Гриценко
Попереднє опитування	28	14	11	9	7
Exit poll	30	18	13	10	7
Результат виборів	30,24	15,95	13,4	11,67	6,91
З урахуванням похибки	25< 3 <31	11< П <17	8< Т <14	6<Б<12	4<Г<10

Проте в сусідній Молдові, що межує з Україною більше ніж п'ятсоткілометровим кордоном й в якій зареєстровано 52 тис. громадян України, відкрито лише одну дільницю, а в Польщі, в якій за найбільш приблизними підрахунками перебуває не менше 2 млн громадян України, лише чотири. В цілому ж по усьому світу відкрита 101 виборча дільниця: навіть якщо орієнтовно на кожен з них припадатиме 5 тис. виборців, всього виходить 505 тис. чоловік. За умови, що на сьогодні за кордоном перебуває близько 7 млн українців, це мізерна кількість. Кваліфікований маркетолог ніколи так не зробить.

Використання результатів будь-яких виборів (президентських, парламентських, місцевих, ректора, голови профспілки, студентського самоврядування тощо) є доброю ілюстрацією до багатьох дисциплін й нею викладачам доречно користуватися під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять. Це стосується й оцінки кількості людей, які приймають участь в тому чи іншому заході, й підтвердження уможлидних гіпотез щодо фальсифікації на тих чи інших дільницях, й широкого спектру різних видів, носіїв реклами, тих чи інших піар-заходів та ефективності їх використання. Особливо цікавими для громадського дорослішання студентів стали стосунки з передвиборчих дебатів претендентів та їх штабів між першим та другим турами президентських виборів 2019 р.

Отже, відображення під час аудиторних занять маркетингових підходів до поточних соціально-політичних подій формує в студентів сучасний світогляд, підтверджує необхідність застосування теоретичних знань на практиці й пришвидшує набуття ними громадської свідомості.